

**Mezioborový kongres
DOPRAVNÍ ÚRAZOVOST
ZNALECTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE
2. – 3. 9. 2021**

**K nebezpečné jízdě v silniční (železniční) dopravě
JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D.**

- I. Úvod**
- II. Trestné činy v dopravě v trestním zákoníku**
- III. Statistika**
- IV. Nebezpečná jízda a zavinění**
- V. K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)**
- VI. Závěr**

Úvod

- Tato přednáška se věnuje – v návaznosti na příspěvek přednesený na předchozím kongresu v září 2020 - velmi závažnému a mimořádně nebezpečnému fenoménu, který se zpravidla označuje **nebezpečná jízda** - je míněna nebezpečná jízda motorovými vozidly, nebezpečná jízda v silničním provozu, který upravuje zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, dále i nebezpečná jízda v provozu drah. Příspěvek se bude ale zabývat zejména návazností silniční a železniční dopravy v podobě železničního přejezdu.
- [K nebezpečné jízdě v silniční \(železniční\) dopravě.docx](#)
- V posledních letech nabývají případy riskantní jízdy na četnosti. Jedná se především o nejrůznější případy tzv. vybrzdění, vytlačování ze silnice, blokování, různé „závodění“ či předvádění se zahrnující extrémní překročení povolené rychlosti či jízdu v protisměru nebo nerespektování zákazu předjíždění v nepřehledných místech.
- **Aktuální trestněprávní úprava ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích před takovými akty, které lze zařadit pod širší pojem „nebezpečné jízdy“, nechrání tak, jak by si jejich nebezpečnost žádala.**

Úvod

- **Nebezpečná jízda**
- Úmyslné počínání řidiče motorového vozidla při jeho řízení, které zcela zjevně neodpovídá chování, jež lze očekávat od průměrně zdatného, přiměřeně opatrného řidiče motorového vozidla, jestliže to rezultuje v ohrožení života či zdraví jiného nebo hrozí způsobením závažné újmy na majetku druhých osob.
- Kučera, P. Nebezpečná jízda a možnost jejího trestněprávního postihu, Trestní právo, 2020, č. 2, s. 19.
- Příspěvek P. Kučery zaměřuje pozornost i na historické aspekty, přičemž je pozoruhodné, že nebezpečnou jízdu v naznačeném smyslu postihovaly dvě samostatné skutkové podstaty trestných činů § 427 a 428 trestního zákoníku č. 117/1852 ř. z., postihující „rychlou a neopatrnou“ jízdu, a to i ve spojení s úzce související, poměrně obecné deliktní podstaty obsažené v § 431 trestního zákoníku č. 117/1852 ř. z., postihující nejrůznější jednání ohrožující život a zdraví. V aktuálním trestním zákoníku zcela absentuje deliktní skutková podstata, která by se trestnému činu nebezpečné jízdy zvlášť věnovala tak, aby umožnila jeho plně efektivní postih.

Trestné činy v dopravě

- **Nový trestní zákoník obsahuje úpravu následujících skutkových podstat trestných činů, jež je na místě zahrnovat pod trestné činy v silniční dopravě:**
 - **usmrcení z nedbalosti (§ 143 trestního zákoníku),**
 - **těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 trestního zákoníku),**
 - **ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 trestního zákoníku),**
 - **neposkytnutí pomoci (§ 150 trestního zákoníku),**
 - **neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151 trestního zákoníku),**
 - **neoprávněné užívání cizí věci (§ 207 trestního zákoníku),**
 - **obecné ohrožení z nedbalosti (§ 273 trestního zákoníku),**
 - **ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 trestního zákoníku)**
 - **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku).**

Trestné činy v dopravě

- **Počet úmyslných trestných činů (takových skutkových podstat není v silniční a železniční dopravě příliš vysoký, což je dáno mj. jedním z charakteristických rysů této formy kriminality, jak se to tradičně uvádí – je zde vysoký podíl trestných činů z nedbalosti (to se např. týká zejména silničních, případně železničních, nehod, takže je tu zvýrazněn prvek neočekávanosti, ale na druhé straně i předvídatelnosti nehody), a úmyslné trestné činy jsou zpravidla méně závažné, jde vesměs o ohrožovací trestné činy“).**

Trestné činy v dopravě

- Pojistný podvod (§ 208 trestního zákoníku) zde uváděn není, protože není považován za standardní trestný čin v silniční dopravě, ale za trestný čin majetkový.
- Trestný čin vraždy tam uveden není a být ani nemůže, byť se v minulosti vyskytly – dlužno dodat, že zcela ojediněle – případy, kdy byly zaznamenány i v silniční dopravě. A dalo by se říci, že počet těchto případů zjevně narůstá.
- <https://www.zelenavlna.cz/najizdeni-na-druheho-muze-byt-i-pokus-o-vrazdu-7923885>
- Příkladem pro ČR může být Německo (tam se možná dějí ještě otřesnější věci než u nás, nebo ne?).
- <https://nazory.aktualne.cz/komentare/pri-automobilove-honicce-zavinili-smrt-vrazda-dozivoti-soud/r~8baf297a4fdc11e998d70cc47ab5f122/>

Trestné činy v dopravě

- Jakkoli jeden případ, dokonce českého řidiče, nakonec po něj skončil relativně příznivě (a bylo kolem tohoto případu hodně diskusí).
- https://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost/pravo-neumyslny-pokus-o-vrazdu.A190531_204655_p_spolecnost_wag/tisk
- https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/nemecko-kamion-soud-pokud-o-vrazdu_1910102117_pj
- <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2947586-dopravni-manevr-ceskeho-ridice-nebyl-pokusem-o-vrazdu-rekl-soud-v-pasove>
- Některé případy mohou být velmi atypické:
- <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/ridic-ktery-odvezl-zraneneho-chlapce-do-lesa-za-nehodu-nemohl-40156067>
- https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/ridici-ktery-hodil-chlapce-do-lesa-hrozi-trest-za-vrazdu.A061124_082908_krimi_cen
- <https://eurozpravy.cz/domaci/zivot/92332-janousek-dostal-tri-roky-pokus-o-vrazdu-to-nebyl-rozhodl-soud/>
- https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/janousek-bude-mozna-obzalovan-z-pokusu-vrazdy.A121218_150340_praha-zpravy_cen
- <https://www.idnes.cz/zpravy/archiv/nehoda-lobbisty-janouska.K64171>

Trestné činy v dopravě

- A daleko závažnější případy:
- <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/672748/stanislav-se-v-opilosti-ritil-po-silnici-rychlosti-180-km-h-zpusobil-smrtnou-nehodu-dostal-11-5-roku.html>
- <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/muz-ktery-autem-najel-na-lidi-v-podchodu-si-odsedi-165-roku-40340681>
- **Další případy relativně novější, případně aktualizované:**
- https://www.autozive.cz/nazorny-priklad-proc-je-zakazano-predjizdet-pred-zeleznicnim-prejezdem-z-dukazniho- videa-doslova-zamrazi/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=se-kce-z-internetu#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=h pfeed.sznhp.box&dop_req_id=uQAx3vGYdsV-202107121147&dop_id=12576473

Trestné činy v dopravě

- [Cyklista vybrzdil kamion: Nebezpečný incident z Ostravy bude mít dohru! \(msn.com\)](#)
- [Agresivní řidiči | TestyOjetin.cz](#)
- [Nehoda trolejbusu a tramvaje v Brně je podle policie bez viníka - Novinky.cz – tady ale o nebezpečnou jízdu rozhodně nešlo.](#)
- [\[https://www.seznamzpravy.cz/clanek/minuta-po-minute-jak-doslo-k-tragicke-srazce-vlak-u-domazlicku-171475#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&dop_req_id=RfzLZabd8Kb-202108060720&dop_id=171475&source=hp&seq_no=4&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz\]\(https://www.seznamzpravy.cz/clanek/minuta-po-minute-jak-doslo-k-tragicke-srazce-vlak-u-domazlicku-171475#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&dop_req_id=RfzLZabd8Kb-202108060720&dop_id=171475&source=hp&seq_no=4&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz\)](#)
- [Dětské a bezohledné, řekli soudci o chování řidiče, který hodil kuličku do okna jedoucího auta - Novinky.cz](#)
- [\[https://www.novinky.cz/krimi/clanek/agresivni-ridic-ktery-kulickou-rozbil-okno-auta-s-rodinou-si-definitivne-odsedi-6-let-40345278#dop_ab_variant=458100&dop_req_id=DXwamxtlQGB-202012152320&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box&utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu\]\(https://www.novinky.cz/krimi/clanek/agresivni-ridic-ktery-kulickou-rozbil-okno-auta-s-rodinou-si-definitivne-odsedi-6-let-40345278#dop_ab_variant=458100&dop_req_id=DXwamxtlQGB-202012152320&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box&utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu\)](#)

Trestné činy v dopravě

- Pokud se zaměříme na souvislost mezi silniční a železniční dopravou, pak hlavní případy nebezpečné jízdy lze shrnout následovně:
 - Předjíždění na železničním přejezdu a v těsné blízkosti před ním je zakázáno.
 - Zákaz couvání a otáčení na železničním přejezdu a v těsné blízkosti před ním.
 - Řidič nesmí zastavit a stát mj. na železničním přejezdu, v podjezdu a v tunelu a ve vzdálenosti kratší než 15 m před nimi a za nimi.
 - Ustanovení § 28 a 29 zákona o silničním provozu upravují chování poblíž a na železničním přejezdu.

Trestné činy v dopravě

- Před železničním přejezdem si musí řidič počínat zvlášť opatrně, zejména se přesvědčit, zda může železniční přejezd bezpečně přejet.
- Ve vzdálenosti 50 m před železničním přejezdem a při jeho přejíždění smí řidič jet rychlostí nejvýše 30 km.h-1. Svítí-li přerušované bílé světlo signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení, smí 50 m před železničním přejezdem a při jeho přejíždění jet rychlostí nejvýše 50 km.h-1. Při přejíždění železničního přejezdu nesmí řidič zbytečně prodlužovat dobu jeho přejíždění.
- Dojde-li k zastavení vozidla na železničním přejezdu, musí jeho řidič odstranit vozidlo mimo železniční trať, a nemůže-li tak učinit, musí neprodleně učinit vše, aby řidiči kolejových vozidel byli před nebezpečím včas varováni.
- Před železničním přejezdem, u kterého je umístěna dopravní značka "Stůj, dej přednost v jízdě!", musí řidič zastavit vozidlo na takovém místě, odkud má náležitý rozhled na trať.

Trestné činy v dopravě

- Řidič nesmí vjíždět na železniční přejezd,
- a) je-li dávana výstraha dvěma červenými střídavě přerušovanými světly signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- b) je-li dávana výstraha přerušovaným zvukem houkačky nebo zvonku přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- c) sklápějí-li se, jsou-li sklopeny nebo zdvihají-li se závory,
- d) je-li již vidět nebo slyšet přijíždějící vlak nebo jiné drážní vozidlo nebo je-li slyšet jeho houkání nebo pískání; toto neplatí, svítí-li přerušované bílé světlo signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- e) dává-li znamení k zastavení vozidla zaměstnanec dráhy kroužením červeným nebo žlutým praporkem a za snížené viditelnosti kroužením červeným světlem,
- f) nedovoluje-li situace za železničním přejezdem jeho bezpečné přejetí a pokračování v jízdě.

Trestné činy v dopravě

- Problém nebezpečné jízdy by bylo možno posuzovat i z hlediska strojvůdců vlaků.
- [Mimořádné události z roku 2020 - Drážní inspekce \(dicr.cz\)](http://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti-z-roku-2020)
- <http://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti-z-roku-2021>
- <http://www.dicr.cz/zeleznicni-prejezdy>
- https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&task=19&course_id=11584
- Případ vysloveně nebezpečné jízdy vlaku jako ve Španělsku se v ČR ale naštěstí nevyskytl.
- [Tragédie ve Španělsku: Při nehodě vlaku zemřelo 80 lidí — ČT24 — Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](http://ceskatelevize.cz)
- Deník El País s odvoláním na zdroje obeznámené s vyšetřováním uvedl, že vlak do zatáčky vjel rychlostí 190 kilometrů v hodině. Potvrdil to údajně jeden ze dvou strojvedoucích, kteří oba nehodu přežili. Strojvedoucí podle listu El País krátce po nehodě komunikoval vysílačkou s nedalekou stanicí. Tvrdil, že má bolesti v zádech a není schopen dostat se z kabiny. „Doufám, že nebudou mrtví, protože bych je měl na svědomí,“ prohlásil údajně. V současné době s ním probíhá vyšetřování.
- Nepatří sem ani nehoda vlaku Comenius dne 8. 8. 2008.
- Soud potrestal pět manažerů kvůli pádu mostu ve Studénce - Seznam Zprávy (seznamzpravy.cz)

Trestné činy v dopravě

- Připomínka dalších případů:
- https://www.novinky.cz/krimi/clanek/ridic-mustangu-dostal-za-nehodu-pri-niz-zemrel-general-jakubu-tri-roky-40344158#dop_ab_variant=458100&dop_req_id=MU7GgO88qXn-202012031520&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box&utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu
- <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/vybrzdil-na-dalnici-d10-auto-a-zabil-kojence-odsedi-si-definitivne-11-let-40251415>
- <https://tv.blesk.cz/video/6783585/lukas-flodr-36-musi-definitivne-na-12-5-roku-do-vezeni.html>

Trestné činy v dopravě

- A daleko závažnější případy:
- <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/672748/stanislav-se-v-opilosti-ritil-po-silnici-rychlosti-180-km-h-zpusobil-smrtefnou-nehodu-dostal-11-5-roku.html>
- O tom bude přednáška kolegy.
- <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/muz-ktery-autem-najel-na-lidi-v-podchodu-si-odsedi-165-roku-40340681>

Trestné činy v dopravě

- Pokud jde o hmotněprávní problematiku, po objektivní stránce není nebezpečná jízda v pravém smyslu definována poruchou (že může poruchou nakonec skončit, čímž je eventuálně spáchán jiný, poruchový delikt, to je ovšem věcí jinou). Naopak je pro ni příznačné konkrétní ohrožení. Po subjektivní stránce se zavinění pachatele přitom orientuje primárně k riskantní jízdě jako takové, potažmo k ohrožení, které je s ní spojeno. Podřazovat tak jednání vykazující znaky nebezpečné jízdy pod deliktní podstaty výše uvedených dolózních poruchových trestných činů ve stadiu pokusu tedy není plně uspokojivé, a hlavně to v řadě případů ani není vůbec možné. Totiž riskantní jízda, ať již jakkoliv nebezpečná a právní statky ohrožující nemusí být toho charakteru, že ji bude možno přiřadit pod deliktní podstatu poruchového trestného činu, byť alespoň ve stadiu pokusu. Typicky pro absenci úmyslu zahrnujícího poruchu, z důvodu chybějícího prvku „bezprostřednosti“ hrozby dokonání poruchového deliktu či pro obtíže při prokázání těchto prvků bez důvodných pochybností. V takovém případě zůstává hazardní jízda nepotrestána, byť třeba došlo v důsledku úmyslného jednání nezodpovědného řidiče k ohrožení života, zdraví či majetku ostatních lidí.

Trestné činy v dopravě

- Je možno poukázat i na procesní problémy spojené s tím, že fakt odlišného zaměření zavinění nebezpečné jízdy na straně jedné a korespondujících dolózních poruchových deliktů na straně druhé vyvolává komplikace při prokazování subjektivní stránky nezbytné k naplnění znaků v úvahu připadajících úmyslných poruchových deliktů spáchaných ve stadiu pokusu. Pokud se pachatelův úmysl vztahuje v první řadě právě na riskantní jízdu, jejímž následkem je „pouhé“ ohrožení, je již z povahy věci zřejmé, že při absenci poruchy, která je prvkem poruchového trestného činu, mohou nastat velké komplikace při prokazování naplnění subjektivní stránky pokusu příslušného poruchového deliktu. Pachatelův úmysl se primárně orientoval na ohrožovací následek, k poruše nedošlo, takže prokazovat zavinění k možné, avšak nenastalé poruše za účelem doložení pokusu poruchového trestného činu je nanejvýš obtížné.
- Je proto plně namístě naznačené problémy řešit změnou právní úpravy - Kučera, P. citovaný článek.

Trestné činy v dopravě

- Je zřejmé, že podíl případů nebezpečné jízdy bude velmi nízký, nadto půjde mnohdy o trestné činy nespádající do rámce výčtu uvedeného shora (velmi často půjde nadto o úmyslné trestné činy). To však nic nemění na tom, že jde o fenomén vysoce nebezpečný. P. Kučera ve svém článku vychází z toho, že kombinace deliktních skutkových podstat trestných činů obecně nebezpečných, trestných činů proti životu a zdraví, proti majetku, eventuálně i dalších, nebezpečnou jízdu efektivně nesankcionuje.
- Nejrůznější riskantní manévry, jež vykazují znaky nebezpečné jízdy ve shora popsaném smyslu, a jež lze jen obtížně vypočítat taxativně, často bývají primárním cílem toho či onoho riskantně si počínajícího řidiče. K poškození majetku druhých či k ublížení na zdraví jiných lidí nebezpečná jízda sama o sobě z pachatelova pohledu zpravidla přímo nesměřuje. Pachatel poruchu nesleduje. K té se tak váže obvykle jen úmysl nepřímý, či dokonce jen „pouhá“ nedbalost. Tak chce například „jen“ jiného řidiče vylekat či se pomstít jinému tím, že před ním prudce zabrzdí, aniž by chtěl bezprostředně přímý střet vozidel; nebo se předvádí či si kompenzuje své komplexy extrémně rychlou a bezohlednou jízdou v nepřehledných místech, přičemž mu primárně nejde o to, aby způsobil kolizi, naopak třeba spoléhá na své domněle bravurní řidičské schopnosti, díky kterým se jakékoliv kolizi podle své představy vyhne.

Trestné činy v dopravě

- **P. Kučera v příspěvku Nebezpečná jízda a možnost jejího trestněprávního postihu, Trestní právo, 2020, č. 2, s. 19, má v této souvislosti za to, že eventuální formování nové deliktní podstaty trestného činu nebezpečné jízdy by ve skutečnosti nepředstavovalo žádný průnik trestního práva do oblasti lidského života, která byla doposud trestní represe prosta. Šlo by prakticky jen o zefektivnění trestní represe tam, kde je již přítomna. To za přepínání trestní represe, které je jinak nepochybně nevhodné, považovat nelze. Předpokladem je samozřejmě rozumná konstrukce odpovídající deliktní podstaty tak, aby zahrnovala pouze skutečně závažné případy hazardní jízdy (konkrétní ohrožení, úmyslná jednání, bezohlednost atd.). Ve vztahu k řešené problematice tedy zvláště případy tzv. vybrždování.**

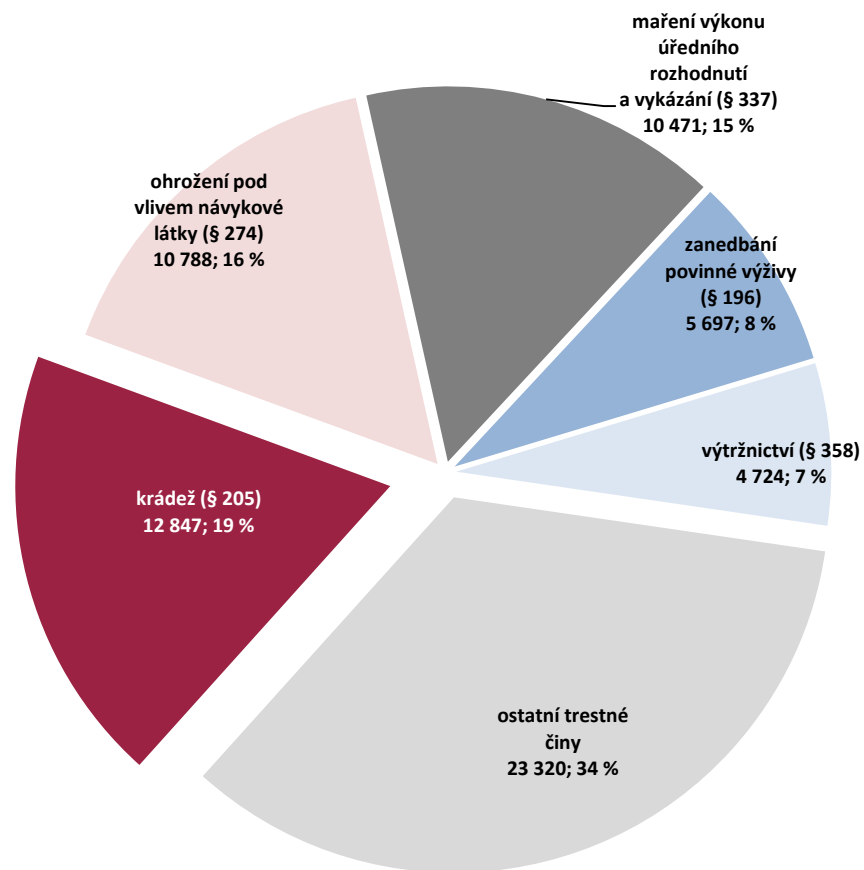
Statistika

- <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020/>
- Pro **trestné činy spáchané v dopravě** bylo v roce 2020 celkově stíháno (a to i v rámci zkráceného přípravného řízení) **20 149** osob (v roce 2019 20 538 osob, v roce 2018 18 505 osob), šlo tedy o pokles tohoto ukazatele oproti roku 2019 o 1,9 % (o rok předtím šlo o vzestup o 11 %). Obžaloba, resp. návrh na potrestání, byla podána na **18 693** osob (v roce 2019 na 18 885 osob, v roce 2018 na 16 844 osob); obžalobnost, tedy podíl trestních stíhání, která dospěla k podání obžaloby, dosáhla **92,8 %** (v roce 2019 92 %, v roce 2018 91 %). Vyšší podíl jiných vyřízení u tohoto druhu trestné činnosti představuje prakticky jen vyřízení věci podmíněným zastavením trestního stíhání, příp. podmíněným odložením podání návrhu na potrestání (použito celkem u 1 337 osob, - **166**, -194 oproti roku 2018). Ve zkráceném přípravném řízení byla vyřízena stále ještě převažující část této trestné činnosti. Tato zjednodušená forma přípravného řízení byla vedena v roce 2020 proti **78,5 %** (v roce 2019 rovněž proti 78,5 %) osobám stíhaným pro trestnou činnost v dopravě.

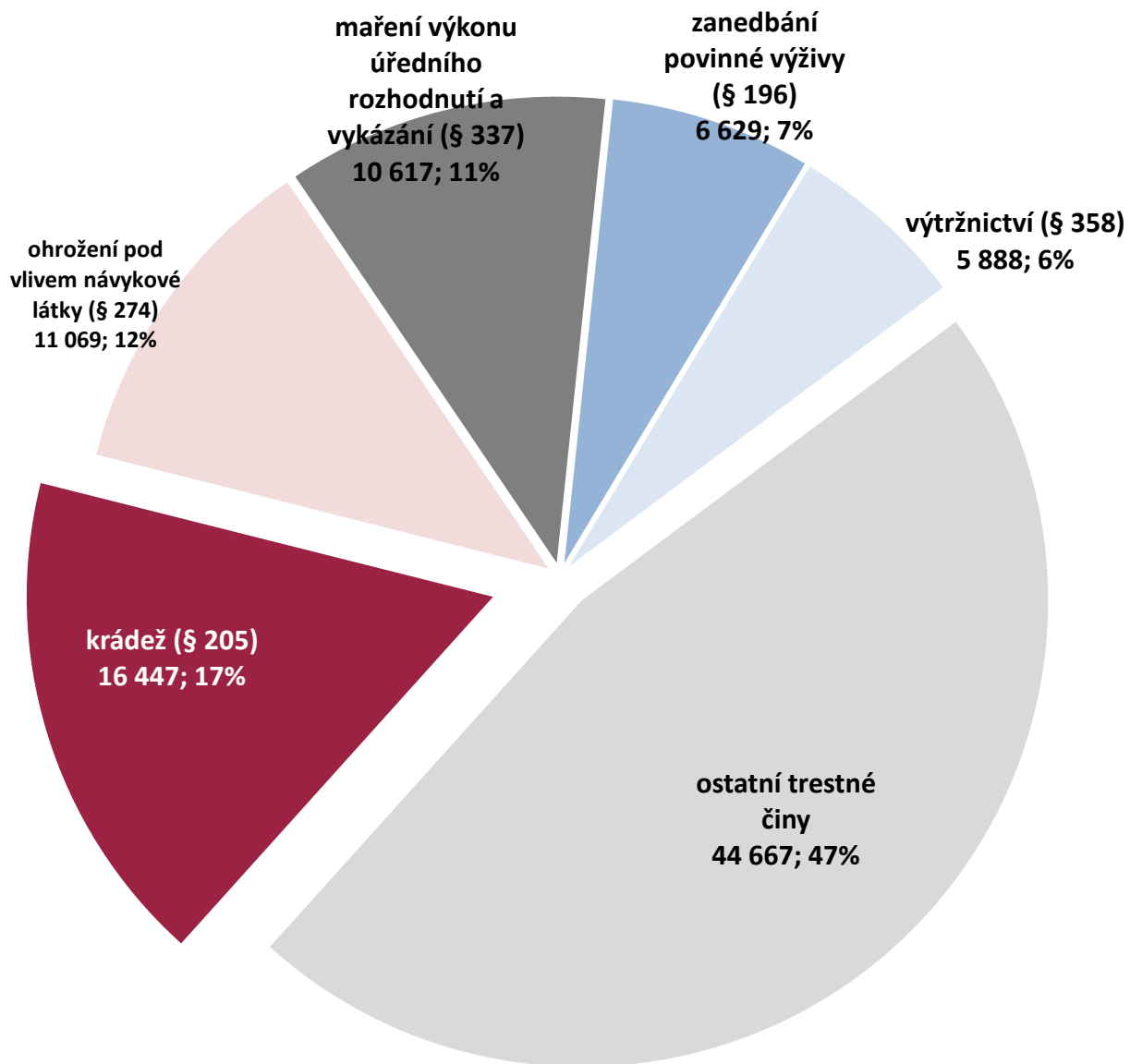
Statistika

- **29,7 %**
- **celkové kriminality připadá na trestné činy v dopravě**
- Trestná činnost v dopravě představovala v roce 2020 **29,7 %** podíl na celkové kriminalitě (v roce 2019 činil tento podíl 26,6 %, v roce 2018 24,1 %). Trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 trestního zákoníku) zůstává zároveň jedním z nejčastějších trestných činů. V roce 2020 bylo pro uvedený trestný čin stíháno a vyřízeno ve zkráceném přípravném řízení 10 788 osob (-114 oproti roku 2019, ale +479 oproti roku 2018), v roce 2020 se jednalo o 15,90 % ze všech pachatelů, vůči nimž bylo vedeno trestní stíhání nebo zkrácené přípravné řízení (+1,80 % oproti roku 2019, +2,63 % oproti roku 2018).

Statistika 2020

Statistika 2019

Nebezpečná jízda a zavinění

- Případy vybrždění (nebezpečné jízdy) budou zpravidla **úmyslné**, nelze však vyloučit, že může jít i o jednání spáchaná **z nedbalosti**.
- Pokud jde o úmyslná jednání, platí obecné zásady rozlišování dvou stupňů úmyslné formy zavinění. U obou druhů úmyslu je dána i složka volní, i když v různé míře, neboť právě v odstupňování volní složky je rozdíl mezi oběma druhy úmyslu. Při úmyslu se spojuje složka intelektuální a složka volní. Pachatel si rozhodně skutečnosti představuje alespoň jako možné a má vůli spáchat trestný čin, čímž se liší úmyslné jednání od nedbalostního, kde vůle absentuje. Úmysl přímý a eventuální (nepřímý) se od sebe liší různou mírou intenzity volní složky.

Nebezpečná jízda) a zavinění

- **Volní složka se musí vztahovat ke všem skutečnostem spadajícím pod znaky skutkové podstaty (daného) trestného činu.**
- **K rozlišení mezi úmyslem přímým a nepřímým (eventuálním) je možno uvést, že pokud pachatel předpokládal, že k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem nutně dojde, jde vždy o úmysl přímý, neboť pokud pachatel pokládá uvedený následek za nutný, zcela jistě jej také chce, a nejde tudíž o pouhé srozumění s tím, co pachatel svým jednáním působí. Pro úmysl nepřímý (eventuální) platí, že pachatel věděl, že svým jednáním může porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem způsobit a pro případ, že je způsobí, s tím byl srozuměn; způsobení takového následku není ani přímým cílem pachatele, ani nevyhnutelným prostředkem (přímo ho nechce)**

Nebezpečná jízda a zavinění

- V úvahu je nutno vzít i to, že trestní zákoník v § 15 odst. 2 stanovil, že srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Tato úprava má za cíl ulehčit posuzování lhostejnosti a byla vytvořena na základě tzv. teorie smíření s naplněním znaků skutkové podstaty. Smíření představuje spodní hranici, tedy určité minimum srozumění, pokud jde o odlišení nepřímého úmyslu od vědomé nedbalosti. Jde tu o komplex problémů, jež se vztahují na rozlišování mezi tzv. nepravou a pravou lhostejností.

Nebezpečná jízda a zavinění

- **Pojetí srozumění ve smyslu smíření nepředstavuje pouze převzetí tradičního pojetí skutečné lhostejnosti, ale umožňuje vydělit z případů zařazovaných před nabytím účinnosti trestního zákoníku do tzv. pravé lhostejnosti některé případy, jež by bylo možné posoudit jako jednání v nepřímém (eventuálním) úmyslu a nikoli jako jednání ve vědomé nedbalosti. Bylo by tomu tak v případě jednání charakterizovaných tím, že by šlo o nejslabší volní typ vůle, který byl ještě volním vztahem v poměru k možnému následku (ani srozumění výslovné či ve formě lhostejnosti nepravé, ani na druhé straně ve smyslu tzv. úplné lhostejnosti posuzované jako vědomé nedbalosti). Tedy jednání typické pro následek, kdy takový následek z jednání pachatele obvykle nastává nebo snadno nastat může a pachatel byl s ním v konkrétním případě smířen, a tedy srozuměn**

Nebezpečná jízda a zavinění

- **Měřítkem nedbalosti je zachování určité míry opatrnosti. Nedbalostně přitom jedná ten, kdo nedodrží míru opatrnosti, ke které je v rámci okolností povinen (objektivní vymezení), a podle svých subjektivních možností je také schopen ji dodržovat (subjektivní vymezení). Nepožaduje se zde jednání z hrubé nedbalosti (§ 16 odst. 2 trestního zákoníku).**

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- V trestním zákoně z roku 1961 se jednalo o jedinou skutkovou podstatu trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 3 tr. zák. 1961. Zmíněného trestného činu se mohl dopustit pachatel, který z nedbalosti způsobil těžkou újmu na zdraví nebo smrt více osob proto, že hrubě porušil předpisy o ochraně životního prostředí nebo předpisy o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické předpisy. Šlo přitom o základní a nikoli kvalifikovanou skutkovou podstatu, byť judikatura vyznívala mnohdy rozporně.
- V novém trestním zákoníku jsou takto upraveny **4 různé skutkové podstaty.**

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- - V § 143 odst. 1, 3 trestního zákoníku skutková podstata usmrcení z nedbalosti – pachatel jinému z nedbalosti způsobí smrt a takový čin spáchal proto, že hrubě porušil mj. zákony o bezpečnosti dopravy – kvalifikovaná skutková podstata;
- - V § 143 odst. 1, 3 a 4 trestního zákoníku skutková podstata usmrcení z nedbalosti – pachatel jinému z nedbalosti způsobí smrt a takový čin spáchal proto, že hrubě porušil mj. zákony o bezpečnosti dopravy, a tímto činem způsobil smrt nejméně dvou osob – kvalifikovaná skutková podstata;
- - V § 147 odst. 3 trestního zákoníku skutková podstata těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti – pachatel z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil mj. zákony o bezpečnosti dopravy – základní skutková podstata;
- - V § 148 odst. 2 trestního zákoníku skutková podstata ublížení na zdraví z nedbalosti – pachatel z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy – základní skutková podstata.

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- **Hrubým porušením zákonů (mj. tedy i dopravních, resp. přesněji – z oblasti dopravy silniční) je tak intenzivní porušení zákonné normy nebo norem, které má za dané situace zpravidla za následek způsobení smrti člověka (usmrcení nejméně dvou osob, způsobení těžké újmy na zdraví nejméně dvou osob, ublížení na zdraví nejméně dvou osob), tedy vyvolává reálné nebezpečí, že dojde ke smrtelnému následku předpokládanému v ustanovení § 143 trestního zákoníku, k následkům předpokládaným v § 147 nebo § 148 trestního zákoníku, přičemž však musí jít o podstatně závažnější porušení zákonů, než představuje porušení důležité povinnosti v § 143 odst. 2 trestního zákoníku. Zejména se jedná o případy, při nichž je porušeno více různých norem příslušného dopravního předpisu (např. jízda v podnapilém stavu a nepřiměřenou rychlostí s vozidlem, o němž pachatel ví, že mu nefungují brzdy).**

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- **Rozh. č. 7/2015 Sb. rozh. tr.:** Jednání řidiče osobního motorového vozidla, který projížděl obcí nedovolenou a nepřiměřenou rychlostí, nesledoval dostatečně pozorně situaci v provozu na pozemní komunikaci, nezastavil vozidlo před přechodem pro chodce a neumožnil bezpečné přejití pozemní komunikace chodcům, kteří ji přecházeli po přechodu pro chodce, za situace, kdy jiný řidič jedoucí v témže směru jízdy v jiném jízdním pruhu na pozemní komunikaci o dvou nebo více jízdních pruzích vyznačených na vozovce v jednom směru jízdy zastavil své vozidlo před přechodem pro chodce, aby dal přednost přecházejícím chodcům, naplňuje ve svém souhrnu hrubé porušení zákonů o bezpečnosti dopravy podle § 143 odst. 3 trestního zákoníku.

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- Nejvyšší soud uzavřel, že rychlé a bezohledné projetí přechodem pro chodce řidičem motorového vozidla v obci za situace, kdy jiný řidič jedoucí v témže směru jízdy v jiném jízdním pruhu na pozemní komunikaci o dvou jízdních pruzích vyznačených na vozovce zastavil své vozidlo před přechodem pro chodce, aby dal přednost chodcům, kteří přecházejí pozemní komunikaci po přechodu pro chodce, je zpravidla hrubým porušením zákonů o dopravě podle § 143 odst. 3 trestního zákoníku.

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- Ohledně hrubého porušení pravidel silničního provozu srov. ještě následující judikatorní rozhodnutí.
- **Rozh. č. 10/2019 Sb. rozh. tr.**
- I. Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 143 odst. 3 trestního zákoníku je naplněna, pokud dojde k hrubému porušení jednoho či více z vyjmenovaných zákonů, jež má za dané situace zpravidla za následek způsobení smrti člověka a které je podstatně závažnější, než jakým je porušení důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 143 odst. 2 trestního zákoníku. Půjde přitom o výrazně intenzivnější porušení jedné zákonné normy anebo porušení více zákonných norem příslušného zákona, což v souhrnu podstatně zvyšuje závažnost činu.

K hrubému porušení zákonů o bezpečnosti dopravy (exkurs)

- Na hrubé porušení zákona lze usuzovat z povahy a intenzity porušení příslušného zákona, které musí být závažné a k němuž dochází především tehdy, když se na vzniku smrtelného následku nepodílely další osoby, nebo pokud pachatel porušil více různých zákonných norem apod. Jestliže se na vzniku smrtelného následku podílelo jak jednání pachatele, tak jednání dalších osob, je třeba při úvaze o naplnění znaku spočívajícího v hrubém porušení zákona zkoumat konkrétní okolnosti skutku a hodnotit význam a důležitost jednání pachatele pro vznik tohoto následku (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr.).
- II. Ve výroku rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným trestným činem usmrcení z nedbalosti spáchaným proto, že hrubě porušil některý ze zákonů ve smyslu § 143 odst. 1, 3 trestního zákoníku, musí být v popisu skutku uvedeno konkrétní ustanovení takového zákona, které obviněný porušil. Nestačí, je-li poukaz na porušené zákonné ustanovení obsažen jen v odůvodnění rozsudku.
- [www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%208%20AND%20%5Bspzn2%5D%3D%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D1304%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2017&SearchMax=1000&SearchOrder=4&Start=0&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%208%20AND%20%5Bspzn2%5D%3D%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D1304%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2017&SearchMax=1000&SearchOrder=4&Start=0&Count=15&pohled=1)

Závěr

- **Motorové vozidlo může být vysoce nebezpečnou zbraní.**
- **Významným charakteristickým rysem vůbec při dopravních nehodách je nezřídka stres a zkratkovitě jednání. Ze stupně motorizace, intenzity využívání motorových vozidel, hustoty provozu a dalších faktorů vyplývá, že existuje podstatně větší riziko, že se někdo stane pachatelem trestného činu v (silniční) dopravě, než riziko, že se dopustí jiné trestné činnosti.**
- **Pachatelé trestných činů (a zvláště dopravních nehod) jsou tedy z největší části zcela normálními sociálně integrovanými jedinci bez zjevných psychických, fyzických či jiných deviací, nejde tedy o osoby s antisociálním zaměřením, jejich jednání není motivováno ziskovostí, pomstou nebo jinými zavrženíhodnými pohnutkami.**
- **Nebezpečná jízda ovšem právě představovat výjimku.**

Závěr

- Je velmi obtížné prokazování naplnění skutkové podstaty trestných činů v dopravě, a to s přihlédnutím ke skutečnosti, že po dopravní nehodě je nezřídka velice komplikované vyjasnění otázky, kdo je pachatelem trestných činů, jsou kladeny značné požadavky na znalecké dokazování. **V případech nebezpečné jízdy mohou velmi významnou roli sehrát i audiovizuální záznamy.**
- Lze oprávněně dovozovat i zcela odlišné rysy této specifické formy dopravní kriminality, jež posunují její závažnost až do krajních podob (lze si představit, že následek vybrždění bude mnohem závažnější, než ty, jež byly popsány, popř. v metodické pomůcce).
- **Právě vysokými tresty pak zjevně tyto případy jednoznačně z obvyklé charakteristiky trestných činů v silniční dopravě vybočují. A svědčí i o tom, že typově se těchto jednání dopouštějí zpravidla řidiči, jejichž psychika vykazuje vážné problémy. Tam by mohlo napomoci působení i na tyto řidiče, kteří by se pak museli podrobit určitým terapeutickým programům.**

Závěr

- A úplně na závěr:
-
- [Recenze: 13 minut - režisér Vít Klusák vyzpovídal aktéry smrtelných dopravních nehod, kteří zbytečně riskovali a teď s tím musí žít | Kinobox.cz](#)
- Děkuji za pozornost.
- mruzicka@nsz.brn.justice.cz